

Hogyan szórakozott három szövetséges fejedelem Pest-Budán 1814-ben

Irta NYIRY LASZLÓ ny. vezérkari ezredes

Százhusz évvel ezelőtt, október 28-án, Ferenc osztrák császár és magyar király, Frigyes Vilmos porosz király és Sándor orosz cár, három igen kellemes napot töltött Pesten. A legkedvesebb e napok közül mégis az volt, melyet a Margitszigeten töltöttek. Résztvettek egy szüreti mulatságon.

A három fejedelemnek méltán lehetett jókedve. Hosszu, véres, borzalmas veszteségekkel járó háborúk után végre sikerült legyőzniük a világhódító Napoleont, Európa zsarnokát és ezzel visszaadni az emberiségnek a nyugalom érzését. Akkor, a híres száznapi uralom előtt, mindenki szívből hihette ezt. A letört korz oroszán, bár még a „Sire” címmel felékesítve, Elba szigetén pihent, hogy — legalább akkori látszat szerint — sorsával megbékülve zárja le mozgalmas életét. Ezekből az időkbeli való régi levelezések, elszárgult okmányok, hírlapok, amelyek a francia nemzeti levéltárban garmadával hevernek, igen érdekesen írják le a három fejedelem akkori párnapos budapesti látogatását. Egybehangzóan kiemelik a többi közt, hogy a „győztes fejedelmek”, feledve mindzen hadifáradalmat s a gyászt, mely országaikat a borzalmas vérvesztések miatt érte, a nem várt győzelmén s Napoleon száműzetésén érzett örömeikben a „gyermeki boldogság extázisába” estek s éppen csak hogy nem „csókolództak az utcán”. Ez a kirobbanó boldogság különösen Sándor cáron látszott meg feltűnően Bécsben, a híres kongresszus ideje alatt, amikor ez a fiatal, délceg uralkodó egy élte-sebb szárnysegéd kíséretében járt-kelt Bécs utcáin, látható örömmel fogadva a személyének szóló ünnöpléseket és különösen a „szép és ragyogó dámák kokett hódolatát”!

Ilyen gyermeki örömeik közepette határozta el magát Ferenc császár arra, hogy „uralkodó kollégáit” leviszi Pestre, hű magyarjai közé, akik oly nagy mértékben vették ki részüket a napoleoni háborúkból. Francia források arról is megemlékeznek, hogy Sándor cár „különös gonddal fűzte karcúra csipőit”, hogy a híres szép magyar dámáknak megakadjon rajta a szemük. Elindulása előtt gondosan fésülte oldalra nagy szőke haját s mikor végigment a Hofburgnak azon a folyosóján, amely a mai Kohlmarktra néz, megszólított egy magyar udvarhölgyet, kinek neve *Festitive* (valószínűleg *Festetics*) volt, s tréfasan kérdezte meg tőle, hogy fog-e tetszeni új hajviselete a szép magyar hölgyeknek? Elindulásuk előtt a monarchák dus étkezéséhez tokaji borokat szolgáltatott fel.

Pest abban az időben 3400 falusiasan épített, legnagyobb részét földszintes házból állott, amelynek minden lakója „feltűnő lelkesedéssel fogadta a monarchákat”. Magyar lapok szerint „bámulásra méltók azon nagy és fényes készültek, amelyekre fakad a köz örvendezés. Pest és Buda most egy kis világ, melyben a temérdek nép az utcákon szinte forr. A nemzet díszére megvagyontéve azon intézkedés, hogy minden uraságok és asszonyaságok né csak az udvari jelenésekben, hanem még a táncokban is magyar öltözetben jelenjenek meg.”

„Október 25-én négy óra tájban — így szól az egyik újságtudósítás — a felséges

burkusz király érkezett meg, míg az orosz császár ököre jött meg, kísérvé süvegvetve a palatinus ő cs. főhercegsége által... A késő ebéd után az uralkodók a *nemzeti theátrómot* látogatták meg, ahol is a „Hamupipőke” című darabot adták. Ez az előadás igen tetszett az uralkodóknak, úgyhogy „a cár szeméi ragyogtak a nagy fénytől, amely sok-száz viaszgyertyából állott. A cár igen hevesen udvarolt egy ifjú főhercegnőnek, aki szérelmes lett a szép szláv férfiba”. Őfelsége a magyar király rosszalóan tekintett a fiatal főhercegnőre. Ezen a napon még egy előadásban volt részük a fejedelmeknek. A „Süket Néma”-t adták, de a világitás nem sikerült, mert az eső folyton esett. Másnap az udvarnál „fényes megjelenés volt (cerclé), melyre uraságok és nemes vármegyék követei oly gazdag és oly szép nemzeti izlésű öltözetekben jelentek meg, hogy azokon a feleséges orosz császár megindulván, azt a kedvező vallást tette, hogy ily pompás nemzeti fényességet sem Párizsban, sem Londonban nem látott. Este udvari bál volt, amelyen a nagy nemzeti táncot gróf *Ráday* Nina kisaszony járta el nemzetünk díszére. A bál után a felségek a 2 város kivilágítását nézték meg. Október 27-én a Rákos mezején „hadigyakorlás volt, amely az uralkodóknak igen tetszett.”

Ezen alkalommal mondotta Sándor cár a mellette álló magyar lovasgenerálisnak, hogy „egy olyan nemzet, amelynek magyarjai vannak, örökéletre hivatott”. Egy francia feljegyzés még azt is megemlíti, hogy a cárnak erre a megjegyzésére egy mögötte álló magasrangú osztrák diplomata (állítólag egy Gr. Andrássy) félig hangosan maga elé morgotta: „Kár, hogy ezt a császár nem hallhatta, bár közelebb állott volna a cárhoz”.

Az uralkodók másnapi programjában a *Margitszigeti szüreti mulatság* megtekintése szerepelt. Az illusztris vendégek a *Vízatanyánál* vitorlás hajókon keltek át Szent Margit szigetére, hol magyar nemzeti ruhába öltözött száz gyönyörű lány fogadta őket. Még a nap is kibujt a felhők mögül, hogy meleg sugaraival kellemesebbé tegye a nap emlékeit. *Szapáry* gróf főudvarmester üdvözlő beszéde után a koronás fők elvegyültek az éneklő, szüretelő nép között, amelynek oly rendelés tétellett, hogy a Felségek a szüretelésnek kellemes folytát lássák. Ezen foglalatosságot *Blasovich* Antal cameális ingrossista és *Gamel* szenátor ur vezényelték. Amint Felséges Urunk vendégeivel a szőlőhöz megérkezett, megszólalt a nagy török muzsika. Arra előállott 16 pár fiu- és leánygyermek szép világoskék magyar öltözetben ezüst zsinórral és 4-4 leány és ifju valóságos tót, horvát, rác, szász, bosnyák és román nemzeti öltözetekben.

A legények puttonyokkal, a lányok kosárákkal. Ezeket követték nyole gyönyörű szépségű pásztorlányok. Szőlőszedés közben a szép szedőnek felváltva a feleségeknek szőlőgerezdekkel udvaroltak. Közben *Blasovich* és *Gamel* ötödmagukkal olyan kellemetesen dudáltak, hogy azon pásztori hangon megindulván, őfelsége az osztrák császár több ízben megkérte *Blasovich* urat, hogy még dudáljanak. Így írja le a mulatságot a régi

Magyar Hírlap, amelyhez francia lapok még cseket fűztek hozzá:

„A napokban az ausztriai Pesten nagy örömnönp volt. Nemzeti létünk és Európa megmentői, a három szövetséges uralkodó a Margitszigeten gyönyörű szüreti ünnepen vett részt. Grotoszok érzések közt írjuk e sorokat, mert mégis csak furcsa, hogy örülnünk kell azon koronás hadvezérek mulatságának, akik francia csapatok felett győzedelmeskedtek. De hiába! Már a francia nép is ráunt Napoleon örökös háborúira és békére vágyik, amelyet csak így kaphattunk meg. *Pest a magyar népél* Kár, hogy ők is ellenünk harcoltak; igaz, hogyha nem harcoltak volna az osztrákok mellett, akkor, e vitéz nép közreműködése nélkül nehezen jött

volna létre a zsarnok kiüldözése és Európa ma is még lángban állana. E nagy értékes nép közt érezte magát tehát jól a cár és kísérete! A koronás fők együtt táncoltak a néppel, amely igaz szívből lelkesedett értük! Még arra is rá kell mutatnunk, hogy a magyarok voltak azok, akik évszázadokon keresztül vérük hullásával védték a nyugati kultúrát Kelet barbárai ellen...”

Pénteken, október 28-án délután hagyták el az előkelő vendégek Budát. Sándor cár *Balásy Ferenc* polgármesternek kijelentette, hogy most tanulta csak meg igazán a magyar népet ismerni, szeretni és nagyrabecsülni.

Ez történt 1814. év október 27—28-án Magyarországon fővárosában százhusz esztendővel ezelőtt.